

Beretninger om drabet på Jakob den Retfærdige

5 Forholdet mellem kristne og jøder var som udgangspunkt i det 1. århundrede e.Kr. anstrengt. Jø-
der anså de første kristne, der oprindeligt selv var jøder, for at være blasfemikere, der lod hånt om
Guds lov og derfor var hjemfaldne til hårde straffe. Omvendt anså kristne jøderne for at være ho-
vedansvarlige for Jesu død – og fortabte og bortvendte fra Gud, da de afviste Guds forkyndelse og
lære. Det var derfor en kristen pligt gennem forkyndelse at forsøge at omvende jøder. Dette med-
førte flere sammenstød mellem jøder og kristne samt at forskellige jødiske myndigheder eller
10 grupperinger igangsatte forfølgelser af de kristne. Dette resulterede i henrettelsen af Jakob (kal-
det Jakob den Retfærdige), der var Jesu biologiske broder og en ledende skikkelse i menigheden i
Jerusalem.

15 Denne begivenhed dateres til år 62 og omtales bl.a. af Josephus (født ca. 37 e.Kr.), der var jødisk
aristokrat og præst. Josephus tilhørte de ledende jødiske kredse under oprøret mod romerne i år
66. Han blev taget til fange af romerne, men blev benådet. Efter det jødiske nederlag i år 73 skrev
Josephus to værker på græsk om den jødiske historie: "Den jødiske krig" (publiceret i årene mel-
lem 75 og 79) og 'Den jødiske oldtidshistorie' (publiceret ca. år 93). Uddraget herunder stammer
fra sidstnævnte værk.

20 Jakobs død blev ligeledes omtalt af den senere kristne forfatter Hegesippus (ca. 110-180) i den 5.
bog af værket "Hypomnemata" samt en anden kristen forfatter Clemens af Alexandria (ca. 150-
215) i den 6. og 7. bog af værket "Hypotyseis". Begge disse værker er gået tabt, men passagerne
om Jakob er gengivet af kirkehistorikeren Eusebius (260-340), hvorfra nedenstående uddrag
stammer.

25 [Josephus:]

Ananus, der, som vi allerede har fortalt, indtog embedet som ypperstepræst, var en dristig
mand af temperament, og meget uforskammet. Han tilhørte også af saddukæernes parti, der,
30 som vi har set, mere end alle andre jøder var meget strenge i deres dom over lovovertrædere.
Da Ananus havde denne indstilling, mente han derfor, at han nu havde den rette anledning [til
at vise sin autoritet]. Festus var nu død, og Albinus kun på vej.¹ Så han kaldte synedriets² dom-
mere sammen og førte en mand ved navn Jakob, en broder til Jesus, der kaldtes Kristus,³ og
nogle andre, frem for dem; og da han havde udfærdiget en anklage imod dem som lovovertræ-
35 dere, udleverede han dem til stening. [...]

[Hegesippus:]

40 Herrens bror Jakob overtog ledelsen af menigheden sammen med apostlene. Han er blevet
kaldt den retfærdige af alle lige fra apostlenes tid og indtil vore dage, da der jo var mange, der

¹ Festus og Albinus: Dvs. den afgørende og tiltrædende romerske statholder (dvs. guvernør).

² Synedriet: De jødiske råd, der med romersk tilladelse bl.a. dømte i religiøse anliggender.

³ I Det Nye Testamente omtales Jesu broder, Jakob, flere steder: Matt. 13,55; Gal. 1,19; 2,9-10; 2,12; ApG. 12,17; 15,13ff; 21,18.

havde navnet Jakob. [...] [*Hegesippus beretter herefter om Jakobs asketiske levevis og at han omvendte mange til kristendommen. Da Jakob holdt en prædiken på tempelbjerget i Jerusalem, besluttede de jødiske skriftkloge og farisæerne ifølge Hegesippus at slå ham ihjel.*] De steg altså op og kastede den retfærdige ned, og de sagde til hinanden: "Lad os stene Jakob den Retfærdige,"
5 og de begyndte at stene ham, da han ikke var død ved nedstyrtningen. Men han vendte sig, lagde sig på knæ og sagde: "Jeg beder dig Herre Gud Fader, forlad dem, thi de ved ikke hvad de gør." Mens de sådan stenede ham, var der en af præsterne, en af Rechabs, Rechabims søns sønner, der har fået godt vidnesbyrd af profeten Jeremias, der råbte og sagde: "Hør op, hvad gør I? Den retfærdige beder for jer." En af dem, en blegemand, tog sin kølle, som han plejede at slå
10 tøjet med, og slog den retfærdiges hoved dermed, og således led han martyrdøden, og de begravede ham på dette sted ved templet, og hans grav er endnu ved templet. Denne er blevet et sandt vidne både for jøder og hellenere om, at Jesus er Kristus. Snart efter belejrede Vespasian byen.⁴

15

[*Clemens af Alexandria:*]

Peter og Jakob og Johannes gjorde ikke efter frelserens Himmelfart krav på denne ære [at være leder af menigheden i Jerusalem], skønt de jo i forvejen var blevet æret af frelseren, men de
20 valgte Jakob den Retfærdige til biskop i Jerusalem. [...]

Efter opstandelsen overgav Herren erkendelsen til Jakob den Retfærdige og Johannes og Peter. Disse gav den til de øvrige apostle og de øvrige apostle til de halvfjerds.⁵ En af disse var Barnabas.⁶ Men der har været to Jakob'er, en var den Retfærdige, som blev kastet ned fra templet og slået ihjel med en blegemands kølle, den anden var ham, som blev halshugget.⁷

25

Josephus: *Antiquitates judaicae* 20.9.1 (200). Oversættelse af J. Rosenløv. Se ligeledes L. H. Feldman: *Flavius Josephus: Antiquities of the Jews*, Cambridge, MA (1965). Fragmenter af Hegesippus og Clemens af
30 Alexandria hos Eusebius (*Historia Ecclesiae* 2.1.4-5; 2.23.4; 2.23.15-18): Oversættelse af K. Bang: *Eusebs kirkehistorie*, bnd. 1, (Kbh. (1940) s.72, 102f., 104f.

⁴ Vespasian begyndte belejringen af Jerusalem i 69.

⁵ Ifølge Lukas-evangeliet (10,1-24) udpegede Jesus 70 disciple, der blev udsendt for at missionere.

⁶ Barnabas (fra Cypern) var missionær og blev en af Paulus' medarbejdere.

⁷ Der hentydes til Jakob Zebedæussøn, der ifølge *Apostlenes Gerninger* (12,1-5) blev henrettet på ordre fra Herodes Antipas d.1. i år 44.